

тема:

- Аскерий кийлигишүү
- БУУнун эр аралык тынчтыкты орнотуу органы
- Комбатант

Маликов Элдияр

Аскерий кийлигишүү. Интервенция

- **Интервенция** - Бир өлкөнүн суверинитетин бузуп, ички иштерине башка өлкөнүн аскерий, саясий, маалыматтык же экономикалык кийлигишүүсү
- Интервенцияга эл аралык укук тыюу салат жана БУУнун уставына да дал келбейт.

« БУУнун бардык мүчөлөрү, БУУнун максаттарына туура келбеген иш - аракеттерден, өздөрүнүн эл аралык катнаштарында күч менен коркутуу, жана бардык өлкөлөрдүн территориалдык бүтүндүгүнө, саясий көз карандысыздыгына карата күч колдонуудан баш тартышат».

БУУнун уставы

Күч колдонбоо принцибинин ченемдик мазмунуна төмөнкүлөр кирет:

- ❖ Башка өлкөнүн территориясын басып алууга, жана эл аралык укукту бузууга тыюу салынат.
- ❖ Башка өлкөдө террористик, жараандык согуш актыларына жардам берүүгө, уюштурууга, эликтирүүгө (подстрекательство) тыюу салынат.
- ❖ Эл аралык куралдуу кылмышкерлик топторду уюштурууга, демилгелөөгө, өзгөчө жалданма аскердин жардамы менен башка өлкөнүн жерин басып алууга тыюу салынат.

Согушка эликтирүү (Подстрекательство), жалданма аскердин жардамы менен жер басып алуу мисалдары:

СССР. РФ

ВОЙНА

Гамаль Абдель Насер. Египет
Израиль менен согушууга
эликтирген

Алты күндүк согуш
Жыйынтык: Израилдин жеңиши
Курман болгондор 14,000

53 – ж. Тундук Кореяны согушка
эликтирип, үгүттөп, жардам
берген.

Корея жарым аралындагы согуш
Жыйынтык: АКШнын жеңиши
Куман болгондор 150.000
Жаракат алгандар 500,000

Югославия. Косово согушу
Эликтирип, жардам берген

Албандарга карата геноцид

Вьетнам. «Красные кхмеры»
Жардам берүү

Камбоджадагы геноцид
Курман болгондор: **2,5 МЛН**

Сирия, Афганистан, Ливия, Египет

20 кылымдын аягы, 21 кылымдын башы этникалык, диний кофликтердин пайда болушу жана алардын граждандык согушка өтүп кетиши менен сыпатталат. Бул согуштардын жүрүшүндө миллиондордогон адамдардын укугу бузулган. Ошондуктан, эл аралык коомчулук мындай укук бузууларга каршы эффективдүү жолдорду издейт.

Эл аралык тынчтыкты орнотуу, гуманитардык интервенция ушундай жолдорду бирөөсү..

Эң биринчи Гуманитардык интервенция 99 – жылкы НАТОнун Коосоводогу согушка кийлигишүүсү болуп эсептелинет.

Кайсы Косово? Кайсы согуш?

- 1) Диктатор Титонун өлүмү
- 2) Косоводо согуштун башталышы
- 3) Албандардын бийлик тарабынан катуу басымы
- 4) Югославияны массалык геноцид боюнча айыптоо

ГЕНОЦИД ДАЛИЛДЕНГЕН !!!

- ❑ Согуштан кийин Сербияда массалык Югославиянын бийлиги тарабынан өлтүрүлүп анан көмүлгөн бейиттер табыла баштаган.
- ❑ Алардын эң чоңу Батайницеде, полициялардын полигонундагы 700 албанецтин денеси көмүлгөн бейит табылган.
- ❑ Сербдердин бийлиги, Слободан Милошевич кийин аскердик кылмышка далил болуп калбаш үчүн өлгөн адамдардын денесинен арылуу буйругун берген деп айтышкан.
- ❑ Югославия боюнча болгон эл аралык сот, югославиянын бийлигин Косовонун албан улутуна карата адамзатка каршы болгон кылмышка катыштуу деген чечим чыгарган.

Сербиянан бийлиги Слободан Милошевич кылмышты далилдерин жок кылуу үчүн, өлгөндөрдүн денелерин жок кылуу буйругун берген деп айтышат.

БУУ КАЯКТЫ КАРАП ТУРГАН?

Мамлекеттер Югославия боюнча проектин Коопсуздук Кеңеште добушка койгондо Россия ВЕТО укугун колдонуп, аскердик кийлигишүүгө каршы болуп тура берген.

НАТО БУУнун мандатысыз аба соккулары аркылуу Югославиянын бийлигин токтотууну чечкен.

Суроо: Моралдык жактан кийлигишүү керек экенин билип тургандан кийин, бирок бир мамлекет ВЕТО коюп, каршы боло берсе, жардам бердирбей жатса эл аралык коомчулук эмне кылыш керек ?

Кайсы мамлекеттер НАТОну айыптады????

НАТОнун Югославияга кийлигишүүсүн айыптоо боюнча БУУ нун резолюциясына макул болгондор.
(Россия, Намибия и Китай)

КИЙЛИГИШҮҮҮҮҮҮҮҮҮ
190 мамлекет

КИЙЛИГИШҮҮҮГӨ
КАРШЫ
3 мамлекет (РФ)

ГУМАНИТАРДЫК ИНТЕРВЕНЦИЯ ӨЗҮН АКТАДЫ

КЕЛЕЧЕКТЕ «ГУМАНИТАРДЫК ИНТЕРВЕНЦИЯ» ЭЛ АРАЛЫК УКУККА КИРИШИ МҮМКҮН

«Гуманитардык интервенция дилеммасын, эл аралыктан глобалдуулука өтүү проблемасы катары караса болот. Бул адам укуктарынын жана коопсуздуктун ортосунда жаралган жаңы нерсе. Биз этикалык баалулуктарда түзөлгөн, глобалдык тартип үчүнбүз»

**Грузиянын тышкы иштер министри
Ираклий Менагаришвили**

«КОРГОО МИЛДЕТ» концепциясы деген эмне???

«Коргоо милдеттин» шарты, талабы

- ❑ Мамлекеттер өз элин геноцидден, аскер кылмыштарынан, этникалык тазалоолордон, адамзатка каршы жасалган кылмыштардан коргош керек.
- ❑ Эгер ошондой кылмыштар жасалып жатканына далилдер болсо, жана бийлик ошону токтото албаса же токтоткусу келбесе эл аралык коомчулук тынчтык жолу менен алдын алыш керек жана каршы туруш керек.
- ❑ Эгер бир дагы көрүлгөн чаралар жыйынтык бербесе, **эл аралык коомчулук аскердик күч колдонушу мүмкүн.**

ТЕМА: Эл аралык тынчтыкты орнотуучулар

БУУнун тынчтык орнотуу күчтөрү бул

- 1) Эл аралык конфликттерди тынчтандырууда көп улуттуу БУУнун аскер күчтөрү колдонулат
- 2) Тынчтык орнотуу операциялары БУУнун Коопсуздук кеңеши тарабынан кабыл алынат
- 3) БУУнун башкы катчысынын башкармалыгында
- 4) Тынчтык орнотуучу күчтөрдөгү кызмат өтөп жаткан аскерлер БУУнун мүчө өлкөлөрү тарабынан бөлүнүп берилет.
- 5) Коопсуздук кеңеш согуш болуп жаткан тараптарды токтотууга аракет кылат, экономикалык санкциялар аркылуу. Эгер согуш токтобой жатса кооптуу, согуш болуп жаткан жактарга тынчтык орнотуучу күчтөрдү жөнөтөт.

БУУнун тынчтык орнотуу операциялары

- 64 тынчтык орнотуу операциялары өттү (1948–2010)
- 15 операция жүрүп жатат (2010-жыл)
- 99 596 адам азыркы операцияларды кызмат өтөп жатат
- Курман болгондордун саны 2831

Көптөр айтышат, кичине согуштарды токтотуу үчүн БУУну күчөтүш керек деп.

Бирок БУУнун иштеринин эффективдүүлүгү, **ар бир мүчөнүн өздөрүнүн кабыл алган чечимин, макулдашууларды аткаруусунан көз каранды.**

БУУнун сайтынан

КОМБАТАНТ — бул эл аралык согуштарда согушуп жаткан тараптардын аскеринин катарындагы жоокер...

Комбатанттар төмөнү талаптарга жооп бериш керек.

1. Көз алдындагыларга жоопкерчилик алган башкаруучусу бар болуш керек
2. Алыстан көрүнүүчү, так белгиси бар болуш керек
3. Ачык курал көтөрүп жүрүшөт
4. Согуштун мыйзамдарын, жана согуш маданиятын сакташ керек

Суроо:

1. Бул солдаттар комботант болуп саналабы?

2. Курал жаракчан бул солдаттардын юридикалык статусу кандай?

Өнүккөн өлкөлөр баскынчыларды ордуна коюшат.

